

Kricsfalussy-Hrabár Sándor csendőr ezredes

Született: 1897. 06. 01.

Apja: Hrabár Jenő Sándor, szül. 1867

Anyja: Kricsfalussy Kornélia, szül. 1870, Kricsfalussy György és Zombory Zsófia Mária lánya. Népes családjában sok görög katolikus pap és katona volt, többek között Kricsfalussy Ferenc őrnagy; fítestvére pedig Kricsfalussy Jenő csendőr ezredes.

Felesége: Hirling Katalin

Két gyermeke született: Zoltán és egy leány

Sándornak 12 testvére volt. Többek között Dr. Kricsfalussy-Hrabár Endre (1890. 09. 12 - 1946. 12. 07) csendőr ezredes, aki mint őrnagy a tanulmányi bizottság tagja volt, majd alezredesi, később ezredesi ranggal a m. kir. csendőr tisztképző iskola tanára. (A mellékelt 1936-37. évi gazdasági tanfolyami tablón mindkét testvér szerepel a tanárok között). 1942-ben nyugdíjba vonult. Mint felsőházi tag küzdött Kárpátalja autonómiájáért. Ezért Ungváron a szovjet bíróság halálra ítélte és a kárpátaljai Szolyván 1946. dec. 7-én kivégezték.

Tényeleges szolgálatát megkezdte 1915. 03. 15.

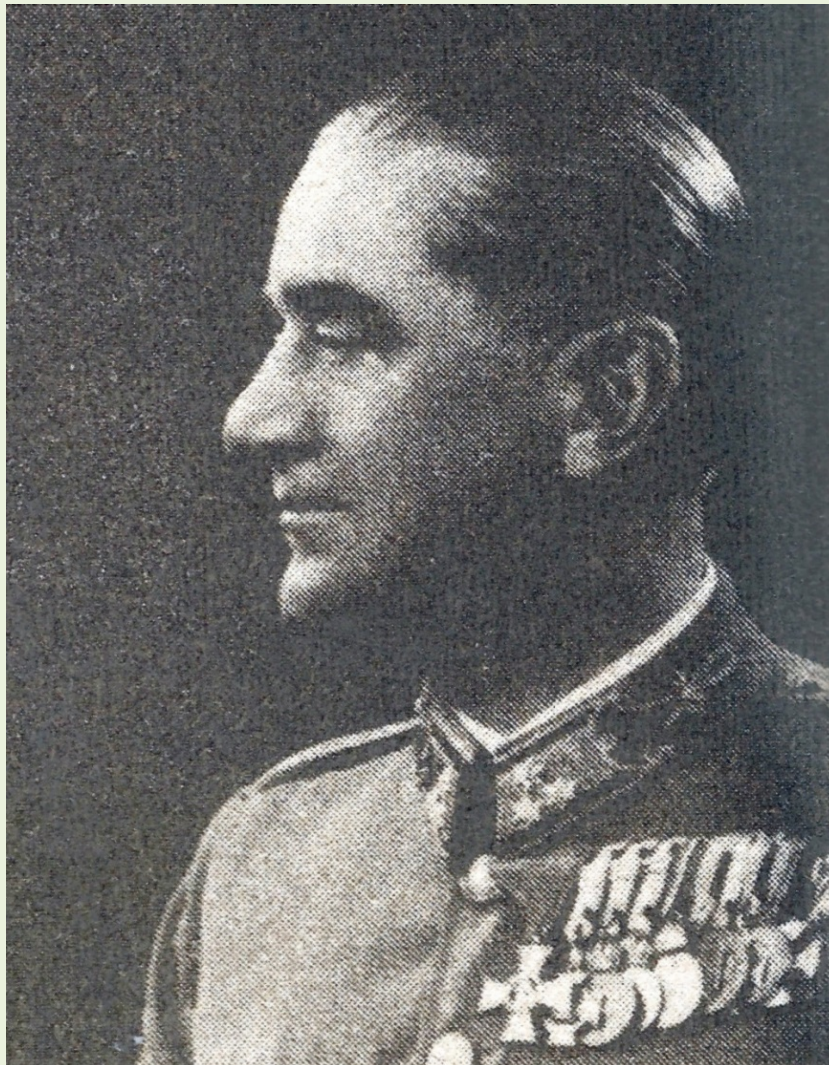
1933-tól a Kiskunhalasi Lovas Tanosztály 3. (budapesti) alosztályának parancsnoka századosi ranggal, majd 1937-november 1-től 1941-ig őrnagyi ranggal

1939. őrnagy törzstiszti tanfolyam

1941. május 1. alezredesi rangra lép

1942-44 Kiskunhalas Lovas Tanosztály parancsnoka, 1943. május 1-től ezredes ranggal

Közel tucatnyi kitüntetés tulajdonosa.

M.kir. csendőr gazdasági- tisztai tanfolyam 1936-37.

Meghalt: Szekszárd, 1978. 11. 17.

Fia, Dr. Kricsfalussy-Hrabár Zoltán írja saját életére visszaemlékezve Koncz Lajos „...Az írás megmarad - A németországi magyar gimnáziumok története 1945-1956” című könyvében (2008, 510. o.):

“1935-ben születtem Budapesten. Édesapám a csendőrségnél szolgált, utolsó beosztása a kiskunhalasi lovas csendőrlaktanya parancsnoksága volt, ezredesi rangban. Édesanyám már 1940-ben meghalt. 1944-ben, harmadik elemista koromban, kezdődött a menekülés. 1945 elején, még a háború alatt, nővéremmel és egy német nevelőnővel együtt egy, tiszti családok számára felállított tehervonat szerelvényvel Délnémetországba kerültünk. Édesapám 1945-53-ig orosz fogságban, és magyar internálótáborban volt. Csak 1964-ben találkoztunk ismét...”

A *Bajtársi Levél* 1979. áprilisi száma (XXXII évfolyam, 1. szám, 91. oldal) közölte halálhírét.

Vitéz Baranchi Tamáska Endre az alábbi megható visszaemlékezést írta a következő *Bajtársi Levélben* (XXXII. évfolyam 2. szám, 1979. október, 22-24.o.):

„Lovaglótánárom (Kricsfalussy-Hrabár Sándor ezredes emlékére)

Rövid hírt kaptam Magyarországról: Kricsfalussy-Hrabár Sándor Szekszárdon elhunyt. A pár soros hír másoknak nem sokat jelent, de bennem mégis sok régi emléket ébreszt fel, s így a hírt szomorúan vettem tudomásul.

1939 augusztus végén vettünk búcsút a Ludovika Akadémia ősi épületétől és költöztünk át a budai Böszörményi úti csendőrlaktanyába. Jól tudtuk, hogy itt is egy kemény esztendőtt kell majd eltöltenünk. Nem sok időbe került, hogy a tanári karunk tagjait személyesen is megismerhettük. Én, mint vérbeli lovas, már előre megtudtam, hogy ki is lesz a lovaglótánárunk. Első találkozásunkkor mindjárt a legkellemesebb benyomást keltette bennem Kricsfalussy-Hrabár

Sándor őrgy. úr. Elegáns, lovas megjelenésű, jól szabott zubbonyai, lovaglónadrágjai és ragyogó csizmái, fekete csákói mind elárulták a szemlélőnek, hogy ő a lovas tudományok tanára, professzora. Első lovardánkon a fedelesben már osztályozta is az évfolyamunkat, s két osztályba osztott bennünket. Az elsőbe az igen jó és jobb lovasok, a második osztályba a többiek kerültek. A lovardai órák kellemesen teltek, mert lovagló tanárunk ritkán emelte fel hangját. Nyugodt, türelmes ember volt, sőt még ha korholta is a hibát elkövető lovas, még akkor is viccesen, mosolyogva tette, s napsütötte arcában csillogtak kék szemei.

A "Lovaglás, hajtás és málhás állatvezetés" c. könyvet kellett tanulnunk, s a feladott anyagot legtöbbször lovardai órán kérdezte ki tőlünk. Az első pillanattól kezdve éreztem, hogy kedvel, mert tőlem legtöbbször csak annyit kérdezett, hogy a felelete helyes volt-e, vagy nem a megszólítottnak. Többször emlegette, hogy a lovarda a lovasember szemében egy szentély, ahova a legszebb ruhánkat, csizmánkat kell felvenni. Emiatt egyik másik tanárommal volt is nehézségem, amikor a lovardai napokon extra zubbonyban, szarvasbőrfojtos, vagy fekete strux lovaglónadrágomban, s a nyíregyházi híres Kiss-féle puhaszárú csizmámban jelentem meg.

Nemcsak a lovardában, hanem a tereplovaglásban, az ugratásban és a lovasalakulati harcrendben is - szakasz erejéig - megkaptuk kiképzésünket. Igen sokszor, amikor az első osztály lovagolt, ott maradtam a lovarda közelében és néztem tanáromat oktatás közben. Így egyszer azután abban a kitüntetésben részesültem, hogy átvehettem a második osztály óráját. Ő mellettem állt és mosolyogva nézte, hogy hogyan egrecirozom osztálytársaimat. Ők a nyeregből nem nagy örömmel néztek le rám, különösen, ha a lovardaostort is a kezembe vettem. A legnagyobb kitüntetés azonban az volt, amikor parancsot adott, hogy saját hátaslovát, a Nemerét lovagoljam le. Erre nagyon büszke voltam, ezt nem mindenki érthette el.

Az esztendő elég hamar elszaladt, s jött hadnagyavatásunk a fedeles lovardában. Ennek én még jobban örültem, hogy a szépen feldíszített lovardában a "lovasok szentélyében" ránthattunk 38-an kardot, mint újdonsült hadnagyok "A Hazáért mindhalálig" jelszavunkkal.

1945 májusában, mint az utolsó magyar harcoló hadosztály táborigazgató parancsnoka, magam is szovjet fogságba estem. 1946-ban a cseremiszek földjére kerültem az Uszt-Scsorai táborba. Egyik napon új hadifoglyok érkeztek, s megtudtam a tolmáctól, hogy csendőrtisztek is jönnek. Nemsokára megnyílt a tábor nagy deszkakapuja, s hamarosan felfedeztem a három csendőrtisztet: Kricsfalussy-Hrabár Sándor ezds-t, Láncz László századost, akivel 1944 novemberében még Tokajnál álltunk a Tisza mellett védőállásban, s Budur Károly százados évfolyamtársamat. Nem ilyen viszontlátást reméltem.

Ettől az időtől kezdve volt lovaglótanárommal együtt viseltem a hadifogság kemény és sokszor megalázó éveit. Ő azonban nem hagyta el magát. Sportolt a lehetőségek szerint és a fiatalok gyakran megcsodálták a kézállását, vagy mikor a korlátan a nehezebb gyakorlatokat is könnyedén megcsinálta. Itt is igazi sportember maradt. Minthogy kárpátaljai származású volt, a ruszin nyelv tudásával hamarosan megtanult oroszul is, s hamarosan ruhatáros lett. Akkor azután igen jó dolgunk volt. Állandóan felvételeztünk, s vittük az anyagot a "szabad" oroszoknak ki, mert ez volt a cserekereskedelmünk alapja. Uszt-Scsoráról együtt mentünk Mocsiliszcse-re, majd onnan a Volga partjára, a tatárok földjére Volzszzk-ba, s később Zelenodolszk-ba. Nem lehet arról se megfeledkezni, hogy az itt tartott Borbála-esten a japán, német, lengyel, osztrák és román mellett a rangidős "tüzértisztünk" Krisztfalussy-Hrabács ezds. volt, aki "pattantyus" fhdgy-ként jött át annak idején a csendőrséghez.

Jókedvét és humorát sohasem veszítette el. A lovasok a hadifoglyótáborban is összetartottak. Szűkebb baráti körébe tartozott Kricsfalussy Jenő huszárezredes, Kókay Pál huszárezredes és lovas Nagy István cső. alez. Utolsó szovjetföldi állomásunk Voronyezs volt, a Don partján. Innen indultunk haza Magyarországra 1950. november 21-én, hol a budapesti Mosonyi úti börtönben kötöttünk ki. Itt is voltam együtt vele, egy cellában, aki az ottani kemény napokat is zokszó nélkül tűrte és nyugalommal viselte. Utunk 1946 óta együtt haladt.

A kazinczbarcikai kényszermunkatáborban is együtt voltunk. Embertelen kemény munkát végeztünk, s emberáldozat is esett ennek eredményeképpen. A gyenge kosztolás miatt az idősebbek gyengültek le legjobban. Az idősebb tisztekből a táborparancsnokság ún. "szögegyenesítő" brigádokat szervezett, akik a földön ülve, ki darab vasúti sínen, mint üllőn, napi nyolc órán keresztül kalapálták egyenesre a rozsdás szögeket. 1952. IX. 18-án került a csendőrtisztekre az elbocsátás napja. Az 1-es számú épület nagy földszinti szobájában szoríthattam kezét utoljára volt kedvelt lovaglótanárommal, akivel ha nem is a kiskunhalasi csendőr lovas tanosztálynál, de a szomorú és kegyetlen években 1946-1953-ig együtt lehettem.

Azóta is, ha alkalmam adódik, hogy lóra ülhetek, vagy lovascsendőrről emlékszem, Halmay Gyurka évfolyamtársam verssorai csengenek fülemben:

*Kricsfalussy Sándort még nézni is kellem,
ő veri belénk, hogy mi a lovasszellem.
Lábaszárán feszül ezerráncú csizma,
Ibolyakék szeme fénylik, mint egy prizma.
Hőe! Gyű! szavakkal serkénté lovait,
Minket soh'sem dicsért, mindig a tavalyit.
Szidott, ha osztályunk széteső volt s laza,
Ha sikerült, így szólt: "No, éljen a haza!"
Mondta, nem dől össze attól a csendőrség,
Ha a fűrészporból ássák a nap hőjét!*

*Ma már ő is délcegen lovogol a Nemere hátán lovascsendőrei élén a csillagos Hadak Útján... Legyen áldott emléke!
1979. február 14-én."*

A Tolna Megyei Népiújság 1978. november 22-i száma közölte, hogy 1978. november 23-án temették el az újvárosi temetőben.

Fia, Zoltán 1963-ban kémiából doktorált. Néhány évig mint egyetemi tanársegéd dolgozott, majd 1966-1998-ig egy vegyipari nagyvállalatnál dolgozott vezető állásban. 1963-ban megnősült, feleségül vette Láng Júliát, volt iskolatársát. Két gyermekük és három unokájuk született.

Kerkayné Maczky Emese gyűjtése, akit személyes érzelmek is fűztek Kricsfalussy Sándorhoz, mivel édesapja, Maczky László csendőr százados is, Tamáskához hasonlóan, a legnagyobb tisztelettel és szeretettel beszélt volt lovagló tanárjáról, Kricsfalussyról; s ezen túl Kricsfalussy idegenbe szakadt fiával, Zoltánnal hat éven át együtt járt Németországban iskolába, ahol Liscsinszky Béla csendőr alezredes különös szeretettel igyekezett a csendőr gyerekeket összetartani.